

TÕRVA VALLAVOLIKOGU**MÄÄRUS**

Tõrva

17.04.2025 nr

Kaasava eelarve menetlemise kord

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkt 37 ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 21 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel.

§ 1. Üldsätted

- (1) Määrus reguleerib Tõrva valla kaasava eelarve ideede menetlus- ja rakendusprotsessi.
- (2) Kaasava eelarve eesmärk on elanike kaasamine eelarve koostamise protsessi andes võimaluse valla elanikele eelarves selleks määratud summa piires teha valla elu edendamiseks ettepanekuid ja osaleda parimate ideede väljaselgitamiseks korraldataval hääletamisel.
- (3) Kaasavat eelarvet rakendatakse piirkondade põhiselt. Piirkonnana määruse mõistes käsitletakse Tõrva vallaks ühinenud omavalitsuste alasid: Tõrva linn, Helme piirkond, Hummuli piirkond ja Põdrala piirkond.
- (4) Kaasava eelarve objektiks on Tõrva vallaga seotud investeeringute tegemine, projektide elluviimine või ürituste korraldamine.
- (5) Kaasava eelarve menetlust korraldab Tõrva Vallavalitsus (edaspidi *vallavalitsus*).
- (6) Määrusega reguleerimata küsimuste lahendamise otsustab vallavalitsus.

§ 2. Kaasava eelarve suurus

- (1) Kaasava eelarve kogusumma kinnitab Tõrva Vallavolikogu eelarve vastuvõtmisel.
- (2) Ühele piirkonnale võib üldjuhul idee elluviimiseks eraldada maksimaalselt 50% kaasava eelarve kogusummast.
- (3) Hindamiskomisjonil on õigus teha erandeid lõikes 2 sätestatust 50% ulatuses.

§ 3. Kaasava eelarve menetlemisest teavitamine ja ideede abikõlbulikkus

(1) Vallavalitsus tutvustab Tõrva avalikkusele kaasava eelarve menetlemise protsessi, eesmärgi ja piirkondade vahelist jagunemise põhimõtet valla infokanalites. Laekunud ideed avalikustatakse vahetult pärast ideede laekumise tähtaja lõppu.

(2) Kaasava eelarve tulemusel elluviidav idee peab pakkuma avalikku hüve, olema vallaruumis avalikus kasutuses ja/või avalikkusele suunatud ning selle teostamise tulemusel ei tohi tekkida ebamõistlikke kulusid valla järgnevate aastate eelarvetele.

(3) Elluviidav tegevus peab olema teostatav terviklikult. Esitatav idee ei tohi olla elluviidav osaliselt ning peab olema terviklikult kasutatav.

§ 4. Idee esitamine ja kavandamine

(1) Kaasava eelarve menetluse käigus võib ideid esitada igaüks.

(2) Kaasava eelarve ideede esitamise täpne ajavahemik, mis ei või olla väiksem kui 1 kuu, määratakse igakordselt vallavalitsuse poolt.

(3) Ideid esitatakse vallavalitsuse poolt teavitatud vastava elektroonilise keskkonna vahendusel ning esitatud ideed on reaalajas nähtavad.

(4) Idee peab sisaldama:

- 1) esitaja nime ja kontaktandmeid;
- 2) nimetust (lühike fraas, mis iseloomustab idee sisu) ja piirkonda;
- 3) idee kirjeldust, eesmärgi, olulisust valla jaoks ja investeeringu puhul planeeritava asukoha aadressi või kaarti;
- 7) võimalusel elluviimise hinnangulist maksumust (hinnapakkumist);
- 8) võimalusel ideed iseloomustavat materjali, milleks on eskiis, joonis või foto ja kirjeldust esitatud materjalist, mida idee hindajail ja hääletajatel on oluline teada.

(5) Idee peab olema elluviidav ühe eelarveaasta jooksul.

(6) Kaasava eelarve vahendeid võib ideede elluviimiseks kasutada võiduideo väljaselgitamisele järgneva eelarveaasta lõpuni.

§ 5. Ideede hindamine

(1) Ideid hindab vallavalitsuse moodustatud hindamiskomisjon (edaspidi *komisjon*).

(2) Komisjonil on õigus esitada idee autorile täpsustavaid küsimusi ja saada lisaselgitusi.

(3) Komisjon kõrvaldab hindamismenetlusest idee, mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud tingimustele.

(4) Idee esitaja nõusolekul on komisjonil õigus sarnased ideed liita või täiendada.

(5) Hindamise läbinud ja nõuetele vastavad ettepanekud avaldatakse valla infokanalites.

§ 6. Rahvahääletus

(1) Hindamise läbinud ideed pannakse rahvahääletusele elektroonilises keskkonnas (edaspidi *hääletus*).

(2) Hääletuse kuulutab välja ja selle läbiviimist korraldab vallavalitsus.

(3) Hääletusel võivad osaleda vähemalt 16-aastased isikud, kelle elukoht Eesti rahvastikuregistri andmetel on hääletuse väljakuulutamise kuupäeva seisuga Tõrva vald.

(4) Igal hääletamisõiguslikul isikul on hääletamisel üks hääl.

(5) Rahvahääletuse tulemusena reastatakse ettepanekud vastavalt saadud häälte arvule, tuues välja ka piirkonna, alustades enim hääli saanud ettepanekust. Häälte võrdsel jagunemisel otsustatakse reastumise järjekord liisu heitmisega. Vallavalitsus avalikustab ideede pingerea Tõrva valla kodulehel.

(6) Hääletustulemused kinnitatakse vallavalitsuse korraldusega.

§ 7. Idee elluviimine

(1) Rahvahääletusel enim toetust leidnud idee(d) viiakse ellu Tõrva valla kaasava eelarve vahenditest.

(2) Kaasava eelarve idee esitaja võib, aga ei pea olema idee elluviija.

(3) Juhul, kui idee elluviimiseks korraldatud hankemenetluse käigus ilmneb, et selle maksumus ületab eelarvet, annab vallavalitsus ettepaneku esitajale võimaluse kaasrahastada ettepaneku elluviimist puudujäävas osas. Kui ettepanek ei saa kaasrahastust puudujäävas osas, lõpetatakse ettepaneku elluviimine. Sellisel juhul viiakse ellu nimekirjas paremusjärjestuses järgmine objekt.

§ 8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

Maido Ruusmann
volikogu esimees

SELETUSKIRI

Tõrva Vallavolikogu 17.04.2025 määruse eelnõule „Kaasava eelarve menetlemise kord“

Määruse eelnõu sätestab kaasava eelarve ideede menetlus- ja rakendusprotsessi.

Kaasav eelarve on esinduskogudesse mittevalitud elanike osalemine avaliku raha kasutamise planeerimisel ja jaotamisel. Lühidalt tähendab see, et elanikke kaasatakse ühel või teisel viisil omavalitsuse rahaasjade üle otsustamisse. Eesti kaasavale eelarvele on iseloomulik, et kõik elanikud saavad kaasavas eelarves ideid esitada, ideedeks on enamasti investeringuprojektid, kõik omavalitsuse elanikud saavad ideede üle hääletada ning hääletustulemus on omavalitsuse jaoks siduv. Rahvusvahelises võrdluses paistab Eesti mudel silma eelkõige seetõttu, et nii ideekorjes kui hääletusprotsessis saavad võrdsetel alustel osaleda kõik omavalitsuse valimisealised elanikud, samuti et lõplik hääle on jäetud elanikele. Ka on pigem harukordne viis, kuidas elanikud protsessis osalevad: ideid on võimalik esitada, nende üle arutleda ja oma hääle anda interneti vahendusel.

Kaasav eelarve:

- suurendab elanike teadlikkust sellest, kuidas omavalitsuse majandamine toimub;
- annab omavalitsusele vahetut tagasisidet elanike soovidest ja vajadustest;
- suurendab kodanikuaktiivsust ning annab omavalitsusele ideid, kuidas oma elanikke rohkem kaasata;
- paneb elanikud ühiselt mõtlema ja tegutsema, suurendades sidusust ja kogukonnatunnet.

Tõrva valla 2025. a. eelarvesse on kaasava eelarve elluviimiseks planeeritud 25 000 eurot.

Seletuskirja koostas: Signe Kiin